



LIANNE HAGEN



CHRISTIAAN MEEMS

7.

“JE MOET JE EIGEN REFERENTIEKADER EN JE CULTUUR DURVEN LOSLATEN”

Dat het kansen biedt als school en zorginstelling onder één dak zijn gehuisvest, wordt zichtbaar in de ‘onderwijszorggroep’ van kindcentrum Borgele in Deventer. De onderwijszorggroep is een samenwerkingsproject van so-school De Linde (De Onderwijsspecialisten) en orthopedagogisch dagcentrum ’t Lantaarntje (De Parabool), die allebei deel uitmaken van het kindcentrum. De initiatiefnemers en drijvende krachten van de onderwijszorggroep, Christiaan Meems en Lianne Hagen, vertellen over deze bijzondere samenwerking.

Het Lantaarntje biedt zorg aan kinderen met een (ernstige) verstandelijke of meervoudige beperking. Een gevarieerde doelgroep met zeer verschillende (leer)mogelijkheden en behoeften. Het idee dat een deel van deze kinderen er baat bij heeft om deel te nemen aan onderwijs, werd ongeveer een jaar geleden neergelegd bij Meems, leerkracht van de instroomkleuters op De Linde (cluster 3), en Hagen, persoonlijk begeleider bij ’t Lantaarntje. Zij kregen de opdracht om hiervoor samen een plan te maken. Het bleek een vruchtbare kruisbestuiving te zijn: in mei 2018 ging de ‘onderwijszorggroep’ van start.

KIND LEIDEND

De onderwijszorggroep startte met drie kinderen; inmiddels zitten er vijf kinderen in de groep. Naast Meems en Hagen, bestaat het team uit

een onderwijsassistent en een begeleider van ’t Lantaarntje. De onderwijszorggroep is bedoeld voor kinderen tussen 4 en 8 jaar met een (ernstige) verstandelijke of meervoudige beperking die, vooral op sociaal-emotioneel gebied, veel kunnen leren van de interactie met andere kinderen.

Bij ’t Lantaarntje hebben ze daarvoor slechts beperkte mogelijkheden. “Daar zijn het met name de begeleiders die door middel van activiteiten en behandeling de ontwikkeling van de kinderen optimaal stimuleren”, vertelt Hagen. “De kinderen zijn meer op de begeleiding gericht dan op elkaar. De kinderen die in de onderwijszorggroep worden geplaatst zitten ongeveer 50 procent van de tijd in de klas van Christiaan, waar ze veel mogelijkheden hebben voor interactie met leeftijdgenootjes. De rest van de tijd werk ik individueel met ze in een prikkelarme zorgruimte.”

Het mooie is dat die twee ruimtes – de klas en de zorgruimte – in dezelfde gang recht tegenover elkaar liggen. Omdat de behoeften van deze kinderen heel verschillend zijn, ziet de dag er voor elk kind anders uit en is er geen vast programma. “Elk kind heeft een eigen individueel, variabel programma”, zegt Hagen. “De behoeften van het kind zijn leidend, ook als het aanvankelijk onmogelijk lijkt om daaraan tegemoet te komen. Dan onderzoeken we hoe dat komt en gaan we vervolgens kijken hoe het wél kan. Dat is een belangrijk uitgangspunt van de onderwijszorggroep: niet uitgaan van grenzen, maar van mogelijkheden.”

VERRAST

Alle kinderen van de onderwijzorggroep beginnen elke ochtend in de klas, samen met de leerlingen van Meems. “Ze doen gewoon mee met de activiteiten die ik aan het begin van de dag altijd doe”, vertelt hij. “En al snel zagen we dat dat heel leerzaam is voor deze kinderen. Ze beginnen met imiteren en van daaruit gaan ze leren. We werken met de onderwijzorggroepkinderen en mijn leerlingen in feite aan dezelfde doelen, alleen zijn mijn leerlingen er een aantal stappen verder mee. Het gaat om hele kleine doelen, zoals de ander aankijken, alert zijn of ‘dank je wel’ zeggen, maar het is mooi om te zien dat deze kinderen zich daarin zo snel ontwikkelen. We zien dat de kinderen alerter worden, meer oog hebben voor andere kinderen, dat dwangmatig gedrag vermindert en dat hun lichamelijk welbevinden vooruit gaat, bijvoorbeeld dat ze minder epilepsieaanvallen hebben. Deze kinderen hebben ons het afgelopen jaar enorm verrast.”

En dat geldt niet alleen voor Meems en Hagen. Ook de ouders vertellen dat het hun kinderen goed doet, dat ze hen zien groeien, en spreken expliciet hun vertrouwen uit in de aanpak. En klonken er aanvankelijk onder collega’s nog wel kritische geluiden, ook zij raken er steeds meer van overtuigd dat de onderwijzorggroep werkt. Hagen: “Toen we op een studiedag van het kindcentrum een workshop verzorgden en filmpjes lieten

zien, waren collega’s echt verbaasd over wat ze zagen en hoorden. Ze hadden niet verwacht dat deze kinderen dit aankunnen.”

Veel enthousiasme dus, maar om de onderwijzorggroep structureel voort te zetten, zullen de resultaten ook op een ‘hardere’ manier moeten worden aangetoond. “Toen we daarover aan het brainstormen waren, realiseerden we ons dat er ook mooie neveneffecten zijn”, vertelt Hagen. “Zo zien we dat ouders anders naar deze doelgroep gaan kijken nu deze kinderen in een gewone klas meedoen. En ook de leerlingen van Christiaan leren ervan; sommige kinderen vinden het bijvoorbeeld fantastisch om de onderwijzorgkinderen te helpen. Het heeft eigenlijk voor alle kinderen meerwaarde.”

GELIJKWAARDIG

Een belangrijke succesfactor is volgens Meems de gelijkwaardigheid in de samenwerking. “Dat we vanuit verschillende invalshoeken naar het kind kijken, heeft een enorme meerwaarde, temeer omdat we dat doen op basis van gelijkwaardigheid. We voeren af en toe heus wel eens pittige discussies, maar altijd met respect voor elkaars expertise. We leren dagelijks van elkaar.”

“En wat daarbij heel essentieel is”, voegt Hagen toe, “we durven allebei ons eigen referentiekader en onze cultuur los te

laten. Dat klinkt gemakkelijker dan het is, want onderwijs en zorg zijn twee werelden met twee heel verschillende culturen.”

Dat gegeven komen Meems en Hagen gedurende het traject regelmatig tegen op een ander niveau. Want ook als het gaat om regelgeving, financiering en verantwoording heeft de onderwijzorggroep met twee verschillende werelden te maken. “Dat levert in het proces de nodige hobbels op”, vertelt Meems. “Maar mede dankzij onze directeur, die een groot voorvechter is van de onderwijzorggroep, wordt er altijd wel weer een oplossing gevonden of een constructie bedacht die de hobbel omzeilt. Het is heel belangrijk dat we op directioniveau steun en draagvlak hebben.”

BOVENBOUW

Mede dankzij die steun zijn Meems en Hagen ermee bezig om ook in de bovenbouw een onderwijzorggroep te starten. Ook zijn er binnen het kindcentrum plannen om iets op te zetten voor kinderen die geen baat hebben bij de onderwijzorggroep, omdat ze veel in hun eigen belevingswereld zitten en zodoende niet of nauwelijks leren van de interactie met andere kinderen. “Wat ons betreft wordt dat het volgende project binnen het kindcentrum”, zegt Meems. “Bij die kinderen moet de zorg voorop staan en moeten we het onderwijs naar de zorgkant brengen. Het is

echt een andere doelgroep dan de kinderen van de onderwijzorggroep, maar ook die kinderen hebben recht op onderwijs.”

TIPS

- Volg de behoeften van het kind, laat het initiatief bij het kind en faciliteer dat.
- Durf je eigen referentiekader en je eigen cultuur los te laten en werk op een gelijkwaardige manier samen.
- Ga gewoon beginnen en neem één hobbel per keer.

MEER INFORMATIE

Christiaan Meems

c.meems@linde-deventer.nl

Lianne Hagen

l.hagen@deparabool.nl